

POSUDEK MAGISTERSKÉ PRÁCE

Lucie Permanová:

Vývoj a role mezinárodního trestního soudnictví v dnešním světě

Autorka se ve své práci zabývá významným fenoménem současných mezinárodních vztahů, který má navíc přinejmenším hypoteticky nezanedbatelný transformační potenciál, pokud jde o fungování mezinárodního systému i chápání jeho podstaty. Stejně jako například princip *responsibility to protect*, k němuž má ostatně blízko, se mezinárodní trestní soudnictví řadí mezi příklady těch institucí, jež prolamují tradiční státocentrický model mezinárodního systému a doplňují či dokonce nahrazují jej normami, jež ustavují přímý vztah mezi mezinárodním společenstvím a jednotlivci.

Práce v objasňování zkoumaného fenoménu postupuje v zásadě chronologicky. Nejprve se zabývá historickými příklady mezinárodních trestních tribunálů, včetně těch zřízených po druhé světové válce. Následně detailně rozebírá kontext, ustavení a fungování tribunálů pro bývalou Jugoslávii a Rwandu, zřízených Radou bezpečnosti OSN v 90. letech. Další část práce je věnována Mezinárodnímu trestnímu soudu, první instituci s univerzální jurisdikcí v otázkách mezinárodního trestního práva. Poslední kapitola obrací pozornost k reflexi mezinárodního trestního soudnictví v realistické, liberalistické a konstruktivistické teorii mezinárodních vztahů.

Na jednu stranu je možné práci ocenit za komplexní a systematické zpracování zkoumaného fenoménu. Autorka ve svém líčení vývoje mezinárodního trestního soudnictví postupuje logicky, přehledně a srozumitelně. Její dílčí snaha vysvětlit jednak motivaci států spolupracovat s mezinárodními tribunály pro Jugoslávii a Rwandu, jednak neochotu některých velmocí (včetně USA, Ruska a Číny) uznat jurisdikci Mezinárodního trestního soudu je vhodným doplněním historického přehledu jednotlivých institucí, okolností jejich vzniku a popisu pravomocí a konkrétního fungování. Pozitivní je i kultivované jazykové podání, jímž autorka své poznatky předává.

Hlavním nedostatkem práce je nedostatečně, resp. prakticky vůbec neformulovaná metodologie výzkumného postupu a poněkud zmatečné teoretické zakotvení. Autorka na jednu stranu tvrdí, že se celou problematiku snaží uchopit z pohledu oboru mezinárodních vztahů (s. 3), na druhou stranu o několik stran dále konstatuje, že povaha tématu neumožňuje zpracování standardními sociálněvědními postupy (s. 8). Zatímco první tvrzení je zcela adekvátní vzhledem k oboru, v jehož rámci autorka práci píše, druhé ukazuje na nepochopení možností, které obor mezinárodních vztahů nabízí. Autorka sama ostatně sama v závěrečné kapitole usiluje o zarámování provedené studie do kontextu teorií mezinárodních vztahů. Je škoda, že tato snaha nebyla systematicky podchycena a že se o ni neopírá konstrukce celé práce. Umožnilo by to jednak přinést zajímavé nové poznatky k výzvě, již mezinárodní trestní soudnictví pro teorie představuje, jednak by takový postup položil základ pro jasnou a přesvědčivou metodologii, která takto v práci absentuje. Důsledkem je značná (a vzhledem k rozsahu práce zbytečná) rozbíhavost některých pasáží (např. poměrně obsáhlé exkurzy do historie jednotlivých konfliktů). Práce proto ve výsledku nepůsobí dojmem sevřené analýzy, ale relativně volně propojovaného ‚vyprávění‘ o vývoji zkoumané problematiky, což zbytečně oslabuje její akademickou hodnotu.

Po formální stránce lze práci vytknout občas se vyskytující příklady emocionálně zabarvených či jinak neodůvodněných konstatování, která nemají dostatečnou oporu v představené argumentaci. Jde např. o následující pasáže:

- Nijak neodůvodněné konstatování, že Napoleonovy činy by dnes byly označeny za zločiny proti lidskosti, válečné zločiny a zločin agrese (s. 10). Proč právě (jen) Napoleonovy činy a ne činnost prakticky jakéhokoliv jiného státního aktéra v dané době?
- Tvzení o ‚umělém‘ zastřešení pravoslavných, katolíků a muslimů jugoslávským státem (s. 18) – proč umělém? Máme na základě toho předpokládat, že ‚přirozená‘ je naopak státnost, která splývá s určitou konfesí? Autorka navíc do určité míry sama zpochybňuje toto tvrzení na další straně (s. 19), kde uvádí, že během vlády Josipa Tita bylo soužití národů v Jugoslávii bezproblémové (což je samo o sobě sporné).
- Morální rozhořčení, které vede autorku ke konstatování, že masakr ve Srebrenici byl „největšími jatkami v dějinách Evropy“ (s. 21), je sice pochopitelné, ale samotný výrok je v kontextu událostí první a druhé světové války těžko obhajitelný.

Práce jinak obsahuje všechny formální náležitosti, včetně anotace a klíčových slov v češtině a angličtině, anglického shrnutí a původního projektu. V souhrnu je sice zajímavým a dobře strukturovaným, ale teoreticky a metodologicky nedostatečně uchopeným zpracováním mimořádně zajímavého tématu. Na základě výše uvedených důvodů ji proto **doporučuji k obhajobě** a navrhuji ji hodnotit jako **velmi dobrou**.

V Praze dne 17. 6. 2013